

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

10 De ieiunij commodis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

constabat sex hebdomadibus seu 36. diebus, & inchoabatur à Dominica Quadragesimæ, vt habetur cap. Quadragesimæ, dist. 5. dicebatur tamen ieiunium Quadragesimæ, includendo Dominicas; etsi illis non ieiunabatur. Postea Telesphorus, qui fuit nonus Pontifex, addidit septimam hebdomadam pro Clericis, nimirum eam, quæ est à Dominica Quinquagesimæ, vt patet cap. Statuimus. dubit. 5. Verum quia hæc lex moribus vrentium non est approbata, (vt Gratianus ad cap. In istis, ait) vel certè contraria consuetudine est abolita, præterquam in quibusdam Monasteriis, modò non obligat. Multi tamen pij viri abstinentiam carnium à Quinquagesima incipiunt.

64. Mansit autem in Ecclesia consuetudo inchoandi hoc ieiunium à feria quarta Quinquagesimæ; tum vt 40. dies ieiunij expleantur; tum quia olim per totum annum extra tempus Paschale, feria quarta & sabbato ieiunabatur: & ita etiam solum 36. dies propriè ad Quadragesimam dicerentur pertinere, tamen re ipsa erant 39. assumptis tribus ex hebdomade Quinquagesimæ.

Ieiunium feria 4. & 6.
De ieiunio ferie quartæ & sextæ constat ex Epiphonio hæresi 75. vbi dicit hoc ab Apostolis institutum, & toto orbe receptum.

Sabbati ieiunium.
Sabbati ieiunium etsi non vbique, tamen in Ecclesia Romana & in Africa receptum erat, vt constat ex D. Augustino epist. 118. cap. 2.

65. Ieiunium quatuor temporum respondet quatuor anni quadrantibus, quibus insignes existunt aëris & corporum mutationes; nimirum veri, æstati, autumnus, hiemi. Olim solum ter celebrabatur; sed Calixtus I. epist. 1. constituit quater fieri, vt habetur c. 1. Ieiunium, d. 76. Quibus autem temporibus fieri debeat, statuit Vbanus I. cap. 4. Statuimus, d. 76. vbi multa alia de hoc videre licet; & apud Couarr. lib. 4. var. c. 20. num. 9.

Ex his colligi videtur, ieiunium ferie quartæ, sextæ, & sabbati per annum non ita strictè obligasse, nisi ad abstinentiam carnium: alioquin superfluum fuisset instituire ieiunium Quatuor temporum.

66. Ieiunia vigiliarum sunt ista, vigilia Natiuitatis Domini, & Assumptionis B. Virginis: vtunque habetur cap. 1. de Obseru. ieiun. Vigilia omnium Apostolorum, excepta vigilia Philippi & Iacobi, & Ioannis Evangelistæ. Ita habemus c. 2. eodem, vbi Innocentius III. Consultationi tua taliter respondemus, quod omnium Apostolorum vigilia sunt in obseruatione ieiunij celebranda, præter vigilia Apostolorum Philippi & Iacobi, & B. Ioannis Evangelistæ: quoniam ipsorum solemnitas intra solemnitatem Paschalem, istius autem intra Natale Domini celebratur. Vnde patet, Concilium Prouinciale non posse ieiunium vigilia sanctorum Bartholomæi, Matthiæ, Iacobi, vel Thomæ tollere; quia non potest tollere legem aut consuetudinem Ecclesiæ vniuersalis. Si tamen in aliquo loco longa consuetudine receptum esset vt illis diebus non ieiunetur, excusaret à peccato: sicut enim consuetudo potest tollere obligationem seruandi Festi S. Bartholomæi, vt habetur d. cap. 2. ita etiam obligationem ieiunij, eadem est ratio aliorum festorum & ieiuniorum; quamquam difficilius sit consuetudinem contra illustriora inualefcere, quàm contra minus illustria.

Quatuor ieiunia ex consuetudine.
Præter hæc sunt quatuor Ieiunia, quæ etsi Iure scripto non contineantur, tamen generali Ecclesiæ

consuetudine seruantur; Vigilia S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij, omnium Sanctorum, & Pentecostes, vt communiter tradunt Doctores.

Ex his patet, ieiunia, ad quæ Iure scripto obligamur, esse 56. nimirum quadragesima in Quadragesima, nouem ratione Quatuor temporum, (nam tria incidunt in Quadragesimam) & septem vigiliarum. His adde quatuor vigiliarum ex consuetudine; & præterea quæ cuique loco sunt peculiaria.

Petes, Vtrum Dominico die fas sit ieiunare. Respondeo, Si non fiat ex aliquo errore, vt fiebat à Manichæis; nec ex contemptu moris ecclesiastici, & scandalum absit, posse ex aliquo honesto motiuo fieri. vnde & multi Eremitæ diebus Dominicis ieiunabant, vt ex Vitis Patrum constat.

D V B I T A T I O X.

De ieiunij commodis.

69. **M**axima commoda adfert ieiunium, sed potissimum quinque. Primò, Præstat corpori bonam valetudinem, & agilitatem; arcendo omne pænè genus morborum: nam ferè omnes morbi ex eo proueniunt, quòd homo plus ingerat quàm natura possit rectè conficere ac dispensare, & superflua discutere. Hinc vertigines, apoplexia, paralysis, & varij capitis dolores: hinc tusses, asthmata, & phthisis, & pectoris mala: hinc variæ cruditates & lacerationes in stomacho: ileus, colica, dysenteria, diarrhoea in intestinis: obstructions in mesenterico, in hepate, in splene: calculi in renibus: hinc omnes morbi articulares: hinc crudis humoribus corruptis multæ febrium species. vnde meritò dixit Demetrius Epagomenus: Ἀδδραγία ἢ πολυποσία πλείων νοσημάτων αἰτία, Saturnias & larga pono plurimorum morborum causa; & vulgò dici solet, Plures occidit gulâ, quàm gladio.

Ieiunium verò causas morborum tollit: nam facit vt perfecta sit concoctio, & facilè consumit & discutit quicquid ex prima, secunda, vel tertia concoctione est superfluum; quod alioquin istorum morborum est causa. Hinc Cyprianus, vel quicumque est auctor Serm. de ieiunio Christi, Ieiunium carnes azymas mundat, & solidat; & putredines, quæ ex adipe procedunt, consumit & siccât.

Secundò, Longauitatem præstat: dum enim arcet vel consumit humores naturam grauantés, & calorem natium opprimentes, vis naturæ manet integra & sui iuris, vitamque extendit quam diu naturaliter produci potest: ita vt homo non nisi mero senio, & naturæ defectu viuere desinat. Confirmatur, Quia plerique ante istam ætatem morbis oppressi decedunt, quos morbos ieiunium excludit. Denique exemplo sunt Eremitæ, & multi SS. Patrum, qui vitam per ieiunium in extremam ætatem extenderunt, vt Paulus, Antonius, Hilarion, Hieronymus, Romualdus, Franciscus à Paula, & alij innumeri.

Neque est quòd hic recurrat quis ad miraculum; quia ferè omnes ieiunio dediti, qui aliis laboribus fracti non fuère, longæui fuère. Noui Monasterium seminarum, tenuissimo victu vrentium, vbi etiam sexagenariæ & septuagenariæ nondum inter seniores censentur: vt meritò dixerit Sapiens Eccles. 37. Qui abstimens est, adiciet vitam.

Tertiò, Carnis tentationes extinguit, eamque

Q 99 2 Ipi-

67

Ieiunia 68.

An die Dominico.

68

69

1. Bona valetudo.

70

2. Longauitas.

71

3. Tentationes carnis sedat.

Spiritus subijcit; hæ enim ferè proueniunt ex copia humidi & calidi redundantis: ieiunium autem ficit & refrigerat. Ita naturâ comparatum est, vt sanguis & luccus alendo corpori redundans, dispensetur in semen ad procreationem. tantum enim natura appetit in alimentis, quantum satis est ad proprii indiuidui conseruationem, & ad speciei propagationem. Sed istud vbi in sanguinem conuertit fuerit, ita distribuitur, vt primò inde quantum opus cedat alendo corpori: deinde quod superest facessit in semen ad generationem. Hinc illi stimuli libidinis, & imaginationes eò pertinentes. semen enim copiosum sollicitat ad expulsiõnem, & simul vim phantasticam congruentibus ad hoc imaginibus implet, vt difficillimum sit illam aliò diuertere. Itaque qui his carere cupit, illi gula ieiunio frænanda, vt non plus alimenti sumat quàm opus est ad corporis sustentationem; ita vt nihil vel parum superest quod in sperma abeat. Cyprianus Serm. de ieiunio: *Ieiunium vitiorum sentina fœccatur, petulantia marcescunt, concupiscentia languent, fugitiue abeunt voluptates, extinguuntur ardentis Aetnae incendium, & flammionum fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit. Ieiunium, si discretionem regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gula spoliat & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit & arctat, & appetitus vagos distringit & ligat.* Basiliius Orat. 1. de ieiunio: *An ignoras, quod perinde atque in acie hinc atque hinc instructa ad conflictum, qui alteri parti ferè suppetias, facit vt altera vincatur? ita qui carni se adiungit, expugnat spiritum: & qui stat à spiritu, carnem in seruitutem redigit. proinde si cupis mentem reddere validam, fac vt carnem domes ieiunio.* Augustinus libro de utilitate ieiunij Tomo 9. (videtur esse sermo ad plebem) cum dixisset non esse audiendum tentatorem suggerentem, *Quid facis, quia ieiunas? deseras animam tuam, tibi ipse ingeris panem, tuus ipse tortor es, &c.* subicit: *Responde ei per hanc similitudinem: Si iumento forte insideres, si equo uteris, qui te gestando possit precipitare, nonne vt securus iter ageres, cibaria ferocenti subtraheres, & fame domares quem frano non posses? Caro mea iumentum est: iter ago in Ierusalem: plerumque me rapit, & de via conatur excludere: via autem mea Christus est, ita exultantem non cohibebo ieiunio? Denique omnes Sancti hoc præcipue remedio ad carnem domandam vsi sunt.*

72
4. Sensus exacuit.

Quartò, Sensus externos & internos exacuit, ac proinde etiam intellectum serenat, & ad omnes suas functiones aptiorem reddit: consumptis enim humoribus & vaporibus caput opplentibus, magna serenitas oboritur menti, & facilitas ad studia pulcherrimarum disciplinarum, ad orationem, meditationem, & rerum diuinarum contemplationem, vt quotidiana experientia docet. Idem testantur Patres. Chrysofomus Hom. 1. in Genesim: *Ieiunium leues pennas anima producit, vt in sublime feratur, & summa contemplari queat, voluptatibusque & omnibus que in hoc mundo habentur suauia, ipsa sit superior. Et sicut leuiores naues maria facilius transeunt; contra multis oneribus grauata submerguntur: ita ieiunium leuiorem reddens mentem, efficit vt facilius huius vite pelagus transmittat, & in caelum, ac ea que in calis sunt respiciat, & nubes faciat presentia; sed vt umbras & somnia, & si quid minus, dissipare censeat, &c.* Leo Serm. 2. de ieiunio deci-

mi mensis: *Semper virtuti cibus ieiunium fuit: de abstinentia procedunt casta cogitationes, rationabiles voluntates, salubria consilia, & per voluntarias afflictiones caro concupiscentis moritur, virtutibus spiritus innotat. Vbi aduerte, vocari cibum virtutis, quia virtus alitur & crescit ieiunio. Sic ieiunium est alimentum anime: sicut enim cibus iste corporalis impinguat corpus, ita ieiunium animam habiliorem & valentorem reddit.*

Quintò, Animam ad diuinas illustrationes aliisque charismata preparat; idque duplici ratione. Primò, Quia mens in sereno versans, aptior est à Deo tangi, & celestia sentire. etsi enim Deo volenti illuminare, nullum impedimentum aut ineptitudo hominis possit obistere; ordinariè tamen requirit vt homo se disponat, & quantum potest idoneum reddat. Secundò, Qui se à carnis solatiis auocant, merentur solatia spiritus. Cyprianus supra: *Quotquot viros virtutum vidimus, sine ieiunio non legimus ascendisse: nec aliquid magnum moliti sum, nisi prius abstinentia præcessisset, & paulò antè: Ieiunium Scripturarum delicias patitur, contemplatione reficitur, gratia stabilitur, celesti pane nutritur. Danieli interpretatio somniorum reuelatur ieiunio, & tres pueri de Babylonia egrediuntur incendio. Basiliius Orat. de ieiunio, fuse hunc locum profectur, allatis exemplis Scripturæ. Primum de Moyse, qui 40. dierum ieiunio cum animum præparasset, admissus est ad colloquium Dei, & Legem accepit: idque tabulis ob peccatum populi fractis, secundò factum est. Deinde de Elia, Eliam, inquit, magni illius miraculi spectatorem ieiunium fecit, &c. De Daniele sic ait: *Ac ne Daniel quidem ille sapiens visiones videre meruisset, nisi ieiunio reddidisset animam limpidiorem, siquidem è copiosiore pastu, cum fumosi quidam vapores exhalantur, qui lucem S. Spiritus in hominis mentem irradiantem, quasi densa nubes interueniens, interceptiunt. Eadem habet Chrysofomus Homil. 1. in Genesim. Adde, donum prophetiæ & miraculorum vix vili concessum, qui non eximius ieiunij cultor fuerit.**

Sextò, Flagella impendientia auerit, & pro peccati reatu satisfacit. constat exemplo Ninuitarum, Ionæ 3. & Regis Achab, 3. Regum 21. qui flagellum impendens ieiunio redemerunt. Denique Prophetæ passim ad hunc finem ieiunium prædicabant, Ioel. 2. *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu; & scindite corda vestra, &c.* Matth. 3. *Progenies viperarum, quis demonstrat vobis fugere à ventura ira? facite ergo fructum dignum penitentia. Inter fructus seu opera penitentia, maximè semper habitum est ieiunium, vt constat exemplis allatis, & aliorum, qui penitentia se dederunt.*

Septimò, Quæuis beneficia impetrat, præsertim orationi coniunctum. Cyprianus id fuse declarat: *Quoties (viri sancti) aliquid à Deo obrinere conati sunt, ieiunij incubere & lacrymis, & pernoctantes in orationibus, cunctis carniherentibus, supplices beneficia postularunt, nec desuit prouentus, &c.* Danielis 10. *Noli metuerè Daniel, quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum vt te assideres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua. Illa autem afflictio erat per ieiunium, vt ex verbis præcedentibus constat. Matth. 13. de pessimo genere demoniorum dicitur, Hoc genus in nullo eicitur, nisi in oratione, & ieiunio. D. Thomas in difficultatibus sacrae Scripturæ orationi iungebat ieiunium.*

73
5. Illustrat animam aptat.

74
6. Flagella auerit.

75
7. Impetrat.

ieiunium, vt à Domino intelligentiam impetraret, vt refertur in vitæ ipsius Historia.

76
8. Est meritorium.
O⁸taud, Est meritorium mercedis apud Deum etiam vitæ æternæ, Matth. 6. *Tu autem cum iuinias, unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito: & Pater tuus, qui est in abscondito, reddet tibi; nimirum mercedem cælestem, de qua mox subdit, Thesaurizate vobis thesauros in celo, &c. Jeremia 35. Rechabitis, quod obediuiissent patri in abstinentia vini, & mansione in tabernaculis, promittitur luculenta merces; nimirum vt non deficiat ex stirpe eorum stans in conspectu Domini cunctis diebus. Denique, esse meritorium, est commune omnibus operibus bonis, in statu gratiæ factis; vt orationi & eleemosynæ, vt ex Scripturis constat, quibus virtus orationis & eleemosynæ commendatur: ergo etiam ieiunio; est enim opus bonum, & commendatur cum ceteris Tob. 12. *Bona est oratio cum ieiunio & eleemosyna, magis quam thesauros auri recondere.**

Ex his patet, quantum bonum sit ieiunium.

Porro has & alias commoditates quidam Patres confertim expressere, vt simul menti propositæ magis alliciant. Basilius Oratione 1. *Ieiunium Prophetas generat, potentibus robur addit. Ieiunium legumlatoribus subministrat sapientiam, bona anime custodit, corpori iutus conuictor, armatura fortiter bellantibus, athletis exercitatio, hoc tentationes depellit, hoc ungit ad pietatem, vigilia familiaris comes, sobrietatis architectus, in bellis addit fortitudinem, in pace docet quietem. Nazareum sanctificat, sacerdotem reddit sacris idoneum, &c. Chryostomus Homil. 1. de Ieiunio, Tom. 5. *Ieiunium Angelorum imitatio est pro nostra virginitate, contemptus presentium, schola precum, alimonia anime, frantum oris, & mitigat concupiscentias; seunt qui ieiunant: & mitigat voluptates; non ignorant qui tentantur: mollit furor, compescit iram, sedat fluctus nature, excitat rationem, clarum facit animum, allenuit carnem, fugat nocturnas faditates, ab ebrietate liberat, capitis dolores tollit, claros adfert & colores & aspectus. & alia quæ sequuntur. Vide plura apud prædictos Patres, & Ambrosium lib. de Elia & ieiunio.**

DUBITATIO XI.

Quid heretici in ieiunio Catholicorum reprehendant, & eorum brevis refutatio.

77
Heretici in nostro ieiunio sex conditiones calumniantur.
1. Delectu ciborum.
H⁷⁷eretici huius temporis, sex quasdam conditiones vel circumstantias in nostro ieiunio calumniantur. Primò, Quòd in eo seruemus delectum ciborum, abstinentes à carnibus, & etiam ab ouis & lacticiniis in Quadragesima: esse enim doctrinam demoniorum abstinere à cibus, quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & is qui cognouerunt veritatem, vt inquit Apostolus 1. ad Tim. 4. quod confirmant, quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reycendum, quod cum gratiarum actione percipitur: sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. vnde Matth. 15. *Non quod intrat in os coquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coquinat hominem.* Deinde delectum ciborum perinere ad seruitutem legis veteris & Iudaicas carimonias. Ad Coloss. 2. *Nemo vos iudicet in cibo, & potu, & parte diei festi, &c.*

Ad hoc respondendum est, Nos non abstinere à carnibus aut aliis cibus tamquam immundis, sicut ab illis abstinabant Iudæi, & quidam heretici; (alioquin nunquam illis vesceremur, sicut nec illi vescerantur) verum causâ domandi corporis, & vacandi melius orationi; & ob alios fines supra dictos: vt docet D. Augustinus contra Adimantium cap. 14. & contra Faustum lib. 30. cap. 5. & Theodoretus, de diuinis decretis cap. vlt. quo modo Daniel à carne, vino, & pane deliciose per tres hebdomadas abstinit, Dan. 10. & Rechabita à vino, Jerem. 35. & Nazareus ab omni eo quod inebriare posset, Num. 6. & Ioannes Baptista ab omnibus deliciis, solo melle siluestri & locustis contentus: quo modo ab initio nascentis Ecclesiæ viri sancti & fideles omnes, in ieiunio, à carnibus & aliis quibusdam cibus abstinerunt; vt ex supradictis constat.

Ad testimonium Apostoli Respondeo, Ipsam loqui de abstinentia, quæ fit à cibus tamquam naturâ suâ immundis. prædicat enim spiritu Prophético, fore hereticos, qui instinctu demonum iuberent abstinere à nuptiis, tamquam malis; & à cibus quibusdam, tamquam immundis. Tales fuerunt postea Tatiani, qui & nuptias damnabant, (vnde dicti Encratitæ, quasi continentes) & à carnibus, tamquam immundis abstinentium docebant, teste diuo Augustino hæresi 25. Tales Manichæi, qui similiter damnabant nuptias, & vnum dicebant esse *seu Principium tenebrarum*; vnde ab eo prorsus abstinentium. Item à carnibus, tamquam de mortuis vel occisis suserit diuina substantia, tantumque ac tale inde rem. inserit, quod iam dignum non sit in electorum ventre purgari; vt inquit D. Augustinus hæresi 46. & ab ouis, quasi ipsa cum franguntur, expirent; vt ibidem ait. Tales autem Priscillianistæ quoque, qui & nuptias detestabantur, & carnes tamquam immundas escas vitabant, teste eodem, hæresi 70. De his & similibus loquitur Apostolus; & contra eos valet eius ratio. Ita passim hunc locum exponunt Patres, Augustinus contra Adimantium, cap. 14. Chryostomus Homil. 12. in 1. ad Timoth. Ambrosius, Theodoretus, & alij in hunc locum.

Ad confirmationem: Illo loco Matthæi solùm significatur hominem nõ coquinari ex eo, quòd non lotis manibus manducet, sicut Pharisei putabant: non enim agitur ibi de ciborum delectu; neque Pharisei reprehendebant discipulos quòd cibus lege veteris vterentur. Potest tamen illa sententia etiam generaliter accommodari: etsi enim durante lege veteri essent aliqui cibi, qui censentur immundi, non naturâ, sed mysterio & significatione, ex illius legis decreto; tamen post mortem Christi omnis hæc immunditia est sublata; vnde Actor. 10. dicitur Petro, *que Deus purificauit, tu ne commune dixeris.* & Apostolus ad Titum 1. *Omnia munda mundis.* Itaque modò à nullo cibo tamquam immundo abstinentium est: quia neque naturâ immundus est, vt heretici volebant; neque significatione, vt tempore legis veteris. Quare nihil, quod intrat in os, coquinat hominem; nimirum per se & vi suâ, sicut Iudæi putabant: potest tamen coquinare ratione inobedientiæ, qua sumitur; sicut potest ratione scandalij, cum quo sumitur: quo modo vesca carnibus die ieiunij coquinat animam.

Ad alterum Respondeo, Iudaicum esse absti-